

Jornada de les Arts de Carrer
24 de setembre 2005-10-28

“Arts de Carrer i Cohesió social”

Conferència magistral : Xavier Bru de Sala
Notes recollides sobre la ponència

“Creació i festa en l’espai públic”

Introducció

El ponent farà en aquesta conferència algunes reflexions sobre art i expressivitat ciutadana al carrer i a l’espai públic.

Ell es presenta com una persona que no és en aquesta àrea i que en parla doncs des de fora.

Expressa el agraïments al públic i als organitzadors i entra en matèria amb alguns records personals i experiències.

Records personals sobre el carrer des de Barcelona

Quan era petit, a la seva família, com a moltes del seu entorn, el carrer era prohibit pels nens. Com ho eren el còmics del Capitan Trueno. Ens autoritzaven els de Tintin i l’escoltisme.

Però cap al final de l’adolescència, el carrer esdevé el lloc de la dissidència amb les poder públics, l’espai per a exhibir cabells llargs, vestuari alternatiu. És un canvi radical, amb l’impacte del Maig ’68 i les primeres manifestacions universitàries a la Diagonal de Barcelona.

Una mica més tard descobrim Els comedians i els seu teatre al carrer. De sobte, ens situem a l’avantguarda. Allò és una ruptura amb el pudor propi dels catalans en front del ridícul i els altres. Ens preguntem si serem capaços, prou moderns per a continuar les festes tradicionals sense caure en el ridícul.

A finals dels ’70, descobreix el Carnaval de Vilanova i la Geltrú. Primer com a simple espectador, després, preparant la pròpia disfressa i participant en una comparsa.

En contrast, ens prohibíem a nosaltres mateixos de participar a les Falles de València. Els valencianistes il·lustrats sortien de València quan arribaven les Falles. La seva actitud era :” Les Falles, oh, quin horror!”

Ens diu que ha tardat anys per a entendre el valor que significa una festa que es prepara durant tot l’any. Allò que tenen de falta de creativitat artística i innovadora, és per culpa dels que se’n anaven i encara se’n van. Cert que algunes de les manifestacions de les Falles fan mal d’ulls, però el model de festa és extraordinari i ben diferent del model de Barcelona.

L'èxit dels Comediants tenia lloc en una festa de la Mercè que s'inspirava de d'alt a baix. Així es va instituir fa 25 anys i, aleshores era a l'avantguarda europea que una gran ciutat tingués la seva festa major com si fos un poble. Però avui, el "festivisme" il·lustrat ja no te sentit.

Als models participatius, ja no hi ha una clara barrera entre l'artista i el ciutadà -que -participa. És un model popular i creatiu, que va de d'alt a baix i viceversa.

Això és el que ara trobem a faltar.

Record d'una lectura

El ponent recorda una lectura relacionada amb aquest tema. A mitjans dels '70 ens va arribar la traducció d'un llibre publicat per Ernst Fisher, membre del partit comunista austríac, titulat "La necessitat de l'art". En síntesi i recordant de memòria, deia que tots posseïm potencial artístic en brut, habilitats diverses, igual que tots tenim cinc dits.

Expressar aquestes capacitats forma part integral de la personalitat. Així com tenim clar que practicar l'exercici físic és una necessitat bàsica, per aconseguir el nostre equilibri com a persones necessitem expressar-nos en alguna forma artística, a practicar la creació aplicada a la bellesa gratuïta.

El llibre deia que no es pot ser persona sense reconèixer aquestes capacitats i sense trobar una forma d'expressar-les.

Per altra banda, té sentit que una teoria com aquesta es formulés des de Àustria, un país on tant gent practica la música en grups d'amics.

En el seu moment se'n va parlar molt, perquè no es tractava d'imaginar una humanitat utòpica sinó que deia que ja podem ser així sense esperar una revolució.

Per a l'autor, el llibre va tenir l'efecte immediat que l'expulsessin del partit, per que la seva teoria entrava clarament en contradicció amb les tesis comunistes de direcció de la massa des del grup dirigent.

Ara a la Mercè, a Saragossa, al MACBA

En relació amb Barcelona i la Mercè d'aquest any, s'ha produït un debat degradat. S'està preparant la Mercè i podem veure al Passeig de Gràcia un desplegament de llocs per a pixar com si el passeig no fos ple de bars que donen aquest servei.

Es diria que ara el que compta és el perill que representaria un cadena de TV que donés imatges d'algú pixant al passeig de Gràcia. Però Barcelona mereix quelcom més que aquest debat degradat, perquè això anul·larà les innovacions i les iniciatives, retallarà les ales a la iniciativa municipal.

Cal en cultura una renovació de paradigmes, segons el ponent, les arts de carrer tenen molt a dir en aquesta renovació de la festa, i més enllà de la festa, en la renovació dels models convencionals i en l'expressivitat al carrer. No n'hi ha prou de que els treballadors de l'Ajuntament s'expressin al carrer. Ells ja van tenir el seu moment fa 25 anys, però el seu temps s'ha esgotat.

A Saragossa trobem amb la Carrera del Gancho una experiència relacionada amb aquest tema que el ponent considera modèlica.

En un barri degradat, a través d'una festa, es crea dignitat de barri. Es posen a contribució tradicions locals redescobertes i tradicions d'altres països que porten els immigrants.

Això s'ha fet a Saragossa. A l'Ajuntament de Barcelona diuen que no. No es manera de portar les coses.

Parlem ara d'un altra experiència relacionada amb el mateix tema, la que va fer al MACBA un artista amb una pregunta "com volem ser governats", que va muntar en una mena de contra Fòrum que tenia més valor que tot el Fòrum. Va anar amb la pregunta al barri de la Mina, just al costat del Fòrum.

Vista de prop aquesta acció portava una teorització artística d'una gran sofisticació. Aquests son artistes d'avantguarda extrema però anti romàntics. Estan buscant una sortida per que l'avantguarda que és un art burgès, es troba que perd l'acceptació dels burgesos que tornen a l'art figuratiu. De manera que els artistes es senten lliures per a buscar altres vies.

Ara l'artista romàntic pot donar la volta i tornar al poble del qual s'havia separat. Tornar a gent que no està en contacte amb avantguardismes i per aquesta via , treure una obra d'art d'avantguarda amb modernitat i futur, carregada d'expressivitat popular

Això passava al MACBA, un dels pocs centres d'art de màxima avantguarda europea, amb un prestigi merescut, que esta fent quelcom que està molt pròxim d'allò que volem fer.

Hi ha a l'aire ones de renovació

Hi ha a l'aire ones de renovació del sentit de la festa i del sentit de l'art.

Per exemple, una associació fa una convocatòria per a crear unes plaquetes amb poemes per a posar a les sales d'espera dels metges. La conclusió és que salten fronteres i que les dimensions artístiques i comunitàries tenen futur.

L'iniciativa de les arts de carrer no és doncs un fet lateral sinó central. No es tracta només de renovar la festa sinó també les formes de viure, per a poder conuiu amb la societat de consum però sentint-nos a nosaltres mateixos i no tant sols l'objecte del consum , de la publicitat i del negoci.

